



یاد ماندگار استاد پروفیسور تحسین یازجی (تولد: ۱۹۲۲، وفات: ۲۰۰۲)

دکتر توفیق ه. سبحانی*

تا پایان در آن هیئت باقی ماند و آن دایره‌المعارف را به پایان رسانید. بسیاری از مدخلهای مربوط به شاعران، عارفان و دانشمندان ایرانی در *دایرةالمعارف اسلام* به قلم مرحوم تحسین یازجی است. در اواخر حیات با *دایرةالمعارف اوقاف*، که صورت بسیار کاملتر *دایرةالمعارف اسلام* است، همکاری کرد.

از کارهای بسیار ارزنده پروفیسور تحسین یازجی، تصحیح انتقادی *مناقب العارفین احمد افلاکی* دده است که با مقدمه و توضیحات کافی دومین بار، در انجمن تاریخ ترک به سال ۱۹۷۶ در آنکارا تجدید چاپ شد. وی *مناقب العارفین* را با مقدمه مبسوط دیگری به زبان ترکی ترجمه کرد. این ترجمه برای چندمین بار تجدید چاپ شد. آخرین چاپ آن در سال ۲۰۰۱ میلادی صورت گرفت و ظاهراً توزیع آن با سال ۲۰۰۲ که سال درگذشت استاد است، همزمان بود.

یکی دیگر از آثار استاد، تصحیح *مناقب جمال‌الدین ساوی* از خطیب فارسی است که با حواشی و تعلیقات آن مرحوم در سال ۱۹۷۲ در انجمن تاریخ ترک به چاپ رسید. این کتاب از آثار برجسته و منحصر فارسی درباره طریقت قلندریه است.

استاد پروفیسور تحسین یازجی، محقق، نویسنده و از شخصیت‌های برجسته علمی که با احیاء متون، خدمات فراوانی به کشور خود ترکیه و ایران انجام داد، در سال ۱۹۲۲ در روستای کیغی از قصبه هوگاس در ناحیه بین‌گول (= بیک‌گول) به دنیا آمد. در ۱۹۳۲ در زادگاه خود تحصیلات ابتدایی را به پایان رساند، در ۱۹۳۷ دوره متوسطه را در ارزنجان تمام کرد و در ۱۹۴۰ دوره دبیرستان را در قباطاش استانبول به پایان رسانید.

در ۱۹۴۵ از رشته زبان ترکی و شرقیات دانشگاه استانبول فارغ‌التحصیل شد. مدتی در دبیرستانهای دیاربکر به تدریس ادبیات پرداخت. اندک مدتی بعد به استادیاری رشته زبانهای شرقی دانشکده ادبیات آنکارا نایل آمد و به مدت دو سال آن وظیفه را به عهده گرفت. پس از نوشتن رساله‌ای درباره ابراهیم گلشنی و طریقت گلشنیه و دفاع از آن به اخذ درجه دکتری نایل شد. از سال ۱۹۵۲ وارد دانشکده ادبیات استانبول گردید و تحقیقاتی درباره خواجه عبدالله انصاری انجام داد.

وی در سال ۱۹۶۵ به درجه استادی رسید. بین سالهای ۱۹۷۰-۱۹۷۴ دو بار به ریاست دانشکده ادبیات منصوب شد. به عضویت انجمن تاریخ ترک درآمد. سپس به عضویت در هیئت علمی *دایرةالمعارف اسلام*، که از سوی وزارت آموزش و پرورش ترکیه انتشار می‌یافت، درآمد و

* نویسنده، مترجم و محقق مولوی‌شناس، عضو هیئت علمی دانشگاه پیام‌نور سازمان مرکزی

احساس می‌کرد که دانشجویی مستعداً است از هیچ کمکی به او دریغ نمی‌کرد، مردی خوش‌مشرب بود، با افراد کم‌سواد و کم‌استعداد، که ناگزیر همکار او شده بودند، با خوش‌رویی رفتار می‌کرد. به سخنان بی‌سروته آنان تا پایان گوش می‌داد و راهنمایی‌شان می‌کرد.

در اواخر حیات، به دلایل واهی، اندکی مورد بی‌مهری شورای عالی آموزش عالی قرار گرفت. اما پایداری کرد و سرانجام آن شورا متوجه خطای خود شد. استاد خانواده‌ای بسیار گرم و محترم دارد. همسر ایشان بسیار مبادی آداب و علاقه‌مند به ایران و ایرانیان است. دو دختر و تنها پسر ایشان همه مدارج تحصیلات عالی را پیموده‌اند و زندگی آبرومندانه و شادی دارند.

خدای بزرگ خاک را بر آن مرد دانشمند خوش کناد. ■

اثر دیگر استاد، تصحیح مناقب ابراهیم گلشنی از محیی گلشنی است درباره‌ی طریقت گلشنیه. متن این کتاب به ترکی است، اما در لابه‌لای آن اشعاری از گویندگان فارسی ثبت شده است که در جاهای دیگر از آن گویندگان نامی نیامده و به اشعارشان اشاره نشده است. این کتاب هم به سال ۱۹۸۲ در انجمن تاریخ ترک به چاپ رسید.

استاد تحسین یازیچی، اطلاعات دست اولی درباره‌ی اکثر آثار ارجمند فارسی داشت. فیلمها و تصویرهایی از ۱۰ تا ۱۲ نسخه‌ی دیوان حافظ در اختیار داشت که همه نسخه‌های بسیار قابل اعتنا در تصحیح دیوان حافظ بودند.

همه‌ی این آثار برجسته، پروفیسور یازیچی را از جمله مشاهیر و چهره‌های علمی شناخته شده در سطح جهان کرد. اما ایشان به رغم این اعتبار علمی از نظر انسانی مردی بسیار والا بود. فروتنی از ویژگیهای عمده‌ی آن مرحوم بود. اگر